

מנהל | מכון בניין התורה

נתנאל אלישיב

יש חיים לפני המוות

מול מצבור האסונות הפוקדים אותנו ומאיימים להביא אותנו לידי שיתוק, יש להציב את השאיפה לחיות חיים משמעותיים, אותם לא ניתן לחיות מבלי ליטול אי-אלו סיכונים. נתנאל אלישיב במבט אישי ומיוחד על טבח חמישה מבני משפחת פוגל

[< הפחד הגדול באמת](#)

חי חיים של משמעות? [צילום: AP]

תגיות: עופרת יצוקה עולם התורה

כשקורה אסון, לצד האמפתיה צצה לה החרדה: אם זה קרה להם, מה ימנע מזה לקרות גם לי? כיוון שלא נעים לחיות עם התודעה ש"זה" יכול לקרות גם לי, טבע האדם, בחולשתו, לנסות לבדל את עצמו מקורבן האסון, כדי להתכחש לסכנה. צונאמי? יפן רחוקה, כאן זה לא יקרה. וגם אם כן, אני הרי לא גר על החוף, וכן על זו הדרך.

בארץ שלנו, זה קל במיוחד כשאתה נמצא בצד השני של הקו הירוק. אם זה קרה בגוש דן ואתה גר מזרחית לקו, או בצפון או בדרום, אתה עשוי לומר לעצמך ש"אלה דברים שקורים רק במדינת תל אביב". אם, לעומת זאת, זה קרה בהתנחלות ואתה גר בין גדרה לחדרה, אתה מצקצק בלשונך, אבל חש בטוח שלך זה לא יקרה, כי הרי יש קו, והוא ירוק וגדול, הוא ישמור עלינו. אם אתה גם נוטה לכיוון השמאלי מבחינה פוליטית, כנראה שתתגנב לתוך לבך המחשבה שמי שבחר לגור שם הביא את זה על עצמו. אם אתה בן-אדם, תשאיר את המחשבה הזאת לעצמך, אם אתה קצת פחות בן-אדם, תאמר את זה לאנשים מסביבך, ואם אנושיותך ניטלה ממך לגמרי, תקפיד לכתוב את זה בטוקבק או בפייסבוק, עוד לפני שהקורבנות נקברו, כי הרי זה מאוד חשוב להגיד את זה עכשיו, כן, דווקא עכשיו, אנחנו יודעים...

עם צאת השבת הגיעה לאוזנינו הבשורה המרה על טבח משפחת פוגל באיתמר. במקרה זה, מנגנון ההגנה של הבידול מקורבנות האסון נכשל. מה אעשה, ואודי פוגל ז"ל היה בן גילי? מה אעשה והוא היה נשוי ואב לחמישה פלוס תינוקת, כשם שאני נשוי, אב לחמישה ואשתי בחודש התשיעי? רציתי גם אני להתנחם בידיעה שזה קרה "שם", אבל מה אעשה והיישוב איתמר מרוחק רק קילומטרים ספורים בקו אווירי מן היישוב שלי? ואם כל זה לא הספיק, התברר שאנחנו גם עובדים באותו מקצוע. בשורה התחתונה, אני לא זוכר את אודי, אבל לאור קורות החיים שלנו, קרוב לוודאי ששהייתי איתו באותו החדר מספר רב של פעמים.

ואז, כשאי-אפשר לברוח, אתה שואל את עצמך מה יהיה האסון שישבור אותך. כרבים מבני הארץ הזאת, האסונות כל הזמן אי שם מסביבי. אני נזכר באורי שחור, בן העיר רעננה שבה גדלתי ותלמיד בישיבה שבה למדתי, שנורה על-ידי מחבלים עת השתכשך עם חברו אוהד בכרך במעיין בוואדי קלט. לא אשכח את היום בו היה עליי לאסוף את חפציו מחדרו בפנימייה כדי להביאם לביתו. אני נזכר באל"מ דרור וינברג, מח"ט חברון, אשר הכרתי והוקרתי. הוא היה לי מודל לחיקוי ביכולתו המיוחדת לשלב בין עולם התורה לבין השירות הצבאי בחטיבת הצנחנים, וסופו שנפל בקרב הגבורה בחברון. מעל לכולם מחשבותיי נודדות דבר יום ביומו לרועי קליין ז"ל, גיבור לאומי אבל גם חבר אישי, פרטי, שרוב זיכרונות נעוריי ובגרותי שזורים בדמותו.

גם החוויות האישיות משתלבות במסכת הזיכרון המאיימת לשתק. אני נזכר בפגיעות ההתאבדות באוטובוס ברחוב מכסיקו, כמאתיים מטר מביתי, נזכר בחיזבאללה בדרום לבנון ובחמאס ברצועת עזה. נזכר אפילו באבן בודדה שנזרקה על רכבי, עת שבתי הביתה עם ילדיי הקטנים, אבן קטנה שנשמעת כמו ירייה ומזכירה לך שגרים לידך לא מעט אנשים שרוצים אותך ואת בני משפחתך מתים, לא פחות מכך. כשמוסיפים לכך את האירועים שכולנו פוגשים באמצעות כלי התקשורת, אירועים טראגיים שילוו את כולנו למשך כל חיינו והם חלק בלתי נפרד מתודעתנו, וכשמכפילים את כל זה בהיסטוריה ארוכה עקובה מדם, אתה מוצא את עצמך עומד מול מפלצת מאיימת, שגורמת לך לשאול את עצמך מתי המזל שלך יסתיים, מתי "זה" כבר ישיג גם אותך. סכנות מסוגים רבים אורבות לכולנו, וכן, דרך החיים שבה בחרתי - בצבא ובהתיישבות - מגבירה מעט את מידת הסיכון. איני רואה טעם להתכחש לכך שישנם רגעים שבהם עובדה זו גוררת אחריה גם פחד.

הפחד הגדול באמת

אולם לצד הפחד מפני האיומים השונים, יש בקרבי פחד גדול בהרבה, לא הפחד למות, אלא הפחד לגלות יום אחד שמעולם לא חייתי. הפחד להתבונן אחורנית בעת זקנה ושיבה ולדעת שלא עשיתי שום דבר בחיי, חוץ מלדאוג לעצמי

במובן הצר ביותר שיכול להיות. לחיות חיים שאין בהם אידיאל, תוכן ומשמעות, זה מפחיד אותי יותר מכל הסכנות גם יחד. אם אזכה לצלוח בשלום את המאורעות הפוקדים אותנו חדשות לבקרים - ובואו לא נגזים, אחרי הכל מסתבר שאזכה - בבוא היום ישאלוני נכדיי מה עשיתי בימים שבהם הטרור היכה באזרחי ישראל, בעיר ובכפר, בבתי הקפה ובאוטובוסים, ואוכל להישיר מבט ולומר להם שאולי לא הכרעתי את הטרור לבדי, אבל לחמתי למען המדינה שלי במבצע 'חומת מגן'. כשהם ישאלו מה עשיתי כשתושבי דרום הארץ הפכו לברווזים במטווח טילים, אוכל להישיר מבט ולומר שיצאתי להגנתם במבצע 'עופרת יצוקה'. אוכל לומר לצאצאיי שכשבחרתי מקום לבנות בו את ביתי, חשבתי לא רק על צרכיי האישיים אלא גם על צורכי האומה, לפחות כפי שאני מבין אותם. כשישאלו אותי מדוע בחרתי לעסוק בחינוך, אוכל לומר להם שידעתי שארוויח קצת פחות, אבל אתרום כל-כך הרבה יותר.

לאדם לא נמסרה השליטה על מותו, לא על העיתוי ולא על האופן, אבל נמסרה לו השליטה על חייו. יש המתאמצים לשכנע אחרים שיש חיים אחר המוות. אני אומנם מאמין בכך, אבל בארץ הזאת למדתי דבר חשוב עוד יותר: יש חיים לפני המוות.

▪ הכותב הוא ר"מ במכינה הקדם-צבאית 'בני דוד' בעלי ומשמש כמנהל הוצאת הספרים מכון בניין התורה.

נוצר: 15/03/2011 | עודכן: 15/03/2011
